

מטעמי תורת זילים

פרשת וישלח – סוד מעשה דינה בת לאה

התורה מספרת על מעשה דינה שנאמר "ותצא דינה בת לאה אֶשֶׁר יָלְדָה לְיַעֲקֹב לְרֵאוּת בְּבִנוֹת הָאָרֶץ: וַיֵּרָא אֹתָהּ שָׁכֵם בֶּן חַמּוּר הַחִיטִּי נָשִׂיא הָאָרֶץ וַיִּקַּח אֹתָהּ וַיִּשְׁכַּב אִתָּהּ וַיַּעֲנֶה: וַתִּדְבַּק נַפְשׁוֹ בְּדִינָה בַת יַעֲקֹב וַיֵּאָהֵב אֶת הַנַּעֲרָה וַיְדַבֵּר עַל לֵב הַנַּעֲרָה" (בראשית לד, א-ד).

ויש להבין, מדוע קרה כך לדינה הקדושה והטהורה בתם של יעקב ולאה, שבא ולקח אותה הגוי הכנעני הטמא שכם בן חמור וקלקל עמה?

יוסף היה בבטן של לאה והתחלף עם דינה שהיתה בבטן של רחל

בתחילה היו רחל ולאה מעוברות, כאשר יוסף היה בבטן של לאה ודינה בבטן של רחל (מדרש 'שכל טוב' בראשית ל אות כ"ה וד"ה ואחר ילדה בת, 'דעת זקנים' בראשית ל, כא). לאה ידעה בנבואה שעתידיים להיות שנים עשר שבטים מיעקב ושהיא מעוברת בבו שביעי (מדרש תנחומא: פרשת ויצא אות ח), והתפללה שיתהפך בנה ויהפוך לבת (מדרש אגדה: בראשית ל, כא, 'שער הפסוקים' להארי"ז ז"ל פרשת וישלח סימן לד"ה ותצא דינה בת לאה) על מנת שיהיה לרחל אחותה לפחות שני בנים וכך היא לא תהיה פחותה משאר השפחות בלהה וזלפה שיש להן כבר שניים כל אחת (גמ' ברכות דף ס ע"א, 'מדרש תנחומא' פרשת ויצא אות ח, 'מדרש שכל טוב' בראשית ל אות כ"ה וד"ה ואחר ילדה בת). והקב"ה הסכים ועשה כדבריה של לאה (מדרש אגדה: בראשית ל, כא) ועל ידי תפילתה התחלפו העוברים (מדרש 'שכל טוב' בראשית ל אות כ"ה וד"ה ואחר ילדה בת, 'דעת זקנים' בראשית ל, כא) והזכר שבבטן לאה ניתן בבטן רחל, והנקבה שבבטן רחל ניתנה בבטן לאה (יתרוסם ונתן' בראשית ל, כא). וכפי שאמר הפייט על רחל אמנו "זכר לה ישר אַרְחוֹת, עֶבֶר לְהַמִּיר בְּבֶטֶן אַחוֹת, חֲשָׁבָה כְּהַיּוֹם זָכְרָה לְהַאֲחוֹת, סְלוּף דִּינָה בִּיהוֹסֵף לְהַנְחוֹת" (מתוך פיוט 'איבן חנוג מצוק נשיח' המיוחס לר' אליעזר הקליר במחזור התפילה אשכנז ליום א' של ראש השנה) (מהרשי"א מסכת נידה פרק המפלת ד"ה ואת דינה בת).

לכן כאשר לאה ילדה את דינה נאמר "וְאַחַר יָלְדָה בַת וַתִּקְרָא אֶת שְׁמָהּ דִּינָה" (בראשית ל, כא), כלומר "אחר" תפילתה של לאה נולדה לה בתה (מדרש 'שכל טוב' בראשית ל אות כ"ה וד"ה ואחר ילדה בת). ומשום שלאה גרמה לדינה להתהפך, לכן התורה כינתה בתחילה את דינה בתה של לאה ולא בתו של יעקב שנאמר "וַתִּצְאָ דִּינָה בַת לָאָה אֶשֶׁר יָלְדָה לְיַעֲקֹב לְרֵאוּת בְּבִנוֹת הָאָרֶץ" (בראשית לד, א) ('שער הפסוקים' להארי"ז ז"ל פרשת וישלח סימן לד"ה ותצא דינה בת לאה). אמנם כאשר נאמר הפסוק "אֵלֶּה בְנֵי לָאָה אֶשֶׁר יָלְדָה לְיַעֲקֹב בְּבֶטֶן אֶרֶם וְאֵת דִּינָה בַתּוֹ כָּל נֶפֶשׁ בְּנֵיוֹ וּבְנֹתָיו שְׁלֹשִׁים וְשֵׁשׁ" (בראשית מו, טו), תלה הכתוב את דינה דווקא באביה שנאמר "וְאֵת דִּינָה בַתּוֹ", משום שפסוק זה תלה את הנולדים לפי עיקר יצירתם וזה מי שהזרע תחילה, שאז הזכרים תלויים באמם ואילו הנקבות תלויות באביהן (ראה גמ' נידה דף לא ע"א ואבמי"ס), והיות שדינה היתה נקבה מתחילת יצירתה בבטן רחל ורק עברה לבטן לאה – לכן תלה אותה באביה (מהרשי"א מסכת נידה דף לא ע"א וד"ה ואת דינה בת).

וזו גם הסיבה שלאה קראה לבתה בשם 'דינה', לפי שלאה עשתה 'דין' לעצמה (גמ' ברכות דף ס ע"א) והחליפה בין יוסף שהיה בבטנה לבין דינה שהיתה בבטן רחל אחותה (פירוש 'ולא עוד אלא' לר' אליהו הכהן מחבר 'שבט מוסר' על פרקי דרבי אליעזר פרק לח ד"ה ומרוב קדושת הענין. ראה 'בראשית רבה' עב, ו). וכשבתה נולדה היא נקראה 'דינה' על שם ה'דין', עם תוספת האות ה' המיוחדת לשם של נקבה. וכאשר נולד יוסף אמרה רחל אמו "אֵסֶף אֶלְהִים אֶת חֲרָפְתִּי" (בראשית ל, כג) כי עד אז היה לה חרפה מהעולם שהיו אומרים כי יעקב אבינו לקח באיסור שתי אחיות, ורחל היא זו שאסורה עליו אחרי שכבר לקח את לאה אחותה לאשה, ומטעם זה עשה אותה האלקים עקרה. אך עתה שנעשה לה נס מופלא והתחלפו העוברים, בשעה שדינה עברה לבטן לאה אחותה ויוסף עבר לבטנה, הרי הוא מופת חותך שרצה האלקים בזיווג עם יעקב כי אחרת לא היה עושה להן נס כזה. וזה אות לטובה שזיווגה הוא כדיון (פני דוד' להחיד"א פרשת ויחי סוף אות א ד"ה שמעון ולוי אחים) (להרחבה על תוספת האות ה' אצל הנקבות ראה אחד ממאמריו לפרשת לך לך – שייני השם של אברהם ושרה).

וכאשר רחל ילדה את יוסף נאמר "וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רַחֵל וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת רַחֵל וַיִּפְתַּח אֶת רַחְמָהּ: וַתֵּהָרֵם וַתֵּלֶד בֶּן" (בראשית ל, כב-כג), ואף שאצל בנים אחרים של יעקב נאמר בהריון "וַתֵּהָרֵם" כגון אצל לאה כאשר ילדה את ראובן שנאמר "וַתֵּהָרֵם לָאָה וַתֵּלֶד בֶּן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ רְאוּבֵן" (בראשית כט, לב) וכן אצל בלהה "וַתֵּהָרֵם בְּלָהָה וַתֵּלֶד לְיַעֲקֹב בֶּן" (בראשית ל, ה) הרי שאצל רחל לא נאמר 'וַתֵּהָרֵם' אלא רק "וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת רַחֵל וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת רַחֵל וַיִּפְתַּח אֶת רַחְמָהּ", כי הריון יוסף לא היה ברחם רחל. וכדי שלא יאמרו הבריות איך יתכן שה' יפתח את רחמה של רחל בלי הריון תשעה חודשים, לכן מיד בפסוק הבא נאמר עליה "וַתֵּהָרֵם וַתֵּלֶד בֶּן" בלי הזכרת שמה, ללמד כי 'וַתֵּהָרֵם' – בלאה, "וַתֵּלֶד" – ברחל (אירצות החיים: לר' חיים פאלאני דרוש ח פ' ע"ב וזו ד"ה האמנם). וכן נאמר "וַיִּהְיֶה כַּאֲשֶׁר יָלְדָה רַחֵל אֶת יוֹסֵף וַיִּאֱמָר יַעֲקֹב אֵל לָבֶן שְׁלַחְנִי וְאֶלְכָה אֵל מְקוֹמִי וְלֶאֱרָצִי" (בראשית ל, כה), "וַיִּלְדָה רַחֵל" – ללמד שהיא רק ילדה את יוסף, אך לא שהוא היה עֶבְרָה שהרי לא נוצר בבטנה (ראש דוד' להחיד"א פרשת וישלח ד"ה והשתא אפשר שזוהו, 'דבש לפי להחיד"א מערכת ע אות יט ד"ה ועוד יש סמך).

דינה עברה לבטן לאה וקיבלה מהרושם שהשאר שם יוסף

והנה גם אצל לאה ובתה דינה נאמר אחרת. כי על שאר בניה של לאה נאמר "וַתֵּהָרֵם וַתֵּלֶד" כמו אצל בנה ראובן "וַתֵּהָרֵם לָאָה וַתֵּלֶד בֶּן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ רְאוּבֵן" (בראשית כט, לב). וכן נאמר אצל בנה יששכר "וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֵל לָאָה וַתֵּהָרֵם וַתֵּלֶד לְיַעֲקֹב בֶּן חַמִּישִׁי" (בראשית לו, יז) (עפ"י 'דעת זקנים' בראשית לו, כא). וכן בבנים אחרים של לאה נאמרה לשון דומה "וַתֵּהָרֵם עוֹד", כמו אצל יהודה שנאמר "וַתֵּהָרֵם עוֹד וַתֵּלֶד בֶּן וַתִּאֱמָר הַפַּעַם אוֹדָה אֶת ה' עַל כֵּן קָרָאתִי שְׁמוֹ הַיּוֹדָה" (בראשית כט, לה) וכן הלאה (עפ"י 'פנענ רוא' פרשת ויצא על הפסוק 'ואחר ילדה בת'). אמנם כשנולדה דינה ללאה לא נאמר בה "וַתֵּהָרֵם" אלא רק שילדה אותה "וַאֲחַר יָלְדָה בַת וַתִּקְרָא אֶת שְׁמָהּ דִּינָה" (בראשית ל, כא), והטעם בזה משום שרק בשעת הלידה היתה ללאה 'בת' אבל לא בהריון (דעת זקנים' בראשית ל, כא), שהרי עיקר הריונה של הבת היה בבטן רחל (פנענ רוא פרשת ויצא על הפסוק 'ואחר ילדה בת').

ודבר זה גם נרמז בפסוק "וַתִּצְאָ דִּינָה בַת לָאָה אֶשֶׁר יָלְדָה לְיַעֲקֹב לְרֵאוּת בְּבִנוֹת הָאָרֶץ" (בראשית לד, א), כלומר שלאה רק "יָלְדָה לְיַעֲקֹב" את דינה, כי הורתה של דינה היה אצל רחל (ראש דוד' להחיד"א פרשת וישלח ד"ה וזהו הרמז ותצא). ולמעשה החלפת העוברים בין לאה ורחל ונתינה של זו בזו, הוא נס ופלא (ראש דוד' להחיד"א פרשת וישלח ד"ה ועתה נבא אל כונתנו). וכבר נרמזה הפיכת דינה מבן לבת שנאמר "וַתִּדְבַּק נַפְשׁוֹ בְּדִינָה בַת יַעֲקֹב וַיֵּאָהֵב אֶת הַנַּעֲרָה וַיְדַבֵּר עַל לֵב הַנַּעֲרָה" (בראשית לד, א) כי בכתוב מופיעה התיבה 'נער' אך הקריאה היא 'נערה', לרמז כי בתחילה היה בתוך בטן לאה 'נער' זכר ואחר כך נהיתה 'נערה' נקבה (שער הפסוקים' להארי"ז ז"ל פרשת וישלח סימן לד"ה ותצא דינה בת לאה).

אי"ה ובלי נדר הדפסת הספר 'משעמי תורת חיים' תהיה בעוד מספר שבועות עם סיום הכנתו. יישר כוח לכל המסייעים!

יוסף שהיה בבטן לאה השאיר שם רושם של 'זכר', וכשדינה באה לבטן לאה היא לקחה מהרושם הזה (ראש דודי' להחיד"א פרשת וישלח ד"ה ויתבאר בזה מאמרם, 'חומת אנך' להחיד"א פרשת מקץ אות ז על הפסוק ויתן לו את אסטני) **והטבע של דינה נהיה 'טבע של זכר' שיוצא החוצה לשדה** (שליה הקדושי תורה שבכתב פרשת וישב ד"ה ותצא דינה, ספר 'תורי זהב' לר' בנימין מזאלוויץ פרשת וישב על הפסוק ויהי יוסף יפה תאר. בשה הרימו אלמשוננו), **כלומר יצאנית** (שליה הקדושי תורה שבכתב פרשת וישב ד"ה ותצא דינה, ראש דודי' להחיד"א פרשת וישלח ד"ה וזהו הרמז ותצא, ספר 'תורי זהב' לר' בנימין מזאלוויץ פרשת וישב על הפסוק ויהי יוסף יפה תאר. ראה רשימי בראשית לד, א) **כמו זכר שנאמר 'ותצא דינה בת לאה'** (בראשית לד, א) (חומת אנך' פרשת מקץ אות ז ד"ה וזאת לפניכם). **אך עם זאת דינה מצד עצמה היתה נביאה** (עפ"י 'חסד לאברהם' מעיני רבינו נהר מט) **וצדיקה גמורה** (ראש דודי' להחיד"א פרשת וישלח ד"ה וזהו הרמז ותצא). וכנגדה גם יוסף הצדיק שהתחלף בדינה קיבל מהרושם שהשאיר דינה אצל רחל, והיה בו מהטבע של הנקבה. **לכן הוא היה מקשט עצמו ומסלסל בשעריו כדרכה של אשה** (ראה רשימי בראשית לט, ו ד"ה ויהי יוסף יפה תאר) (תורי זהב' לר' בנימין מזאלוויץ פרשת וישב על הפסוק ויהי יוסף יפה תאר).

יוסף נוצר בבטן לאה ונולד מבטן רחל לכן קיבל את כוחו משתיהן יחד

וכיון שיוסף נוצר בבטן לאה ונולד מבטן רחל, לכן היה בו יחד כוח שורש הקדושה של שתיהן. ומטעם זה נאמר "וַיִּשְׁרָאֵל אֶת יוֹסֵף מִקֶּל בְּנָיו" (בראשית לו, א), לפי שלא היה להם מעלה זו. וְרָמְזוּ לַכֹּחַ בְּהַמְשַׁךְ הַפְּסוּקִים "כִּי בֶן זִקְנִים הוּא לֹא" (בראשית לו, א) שהתיבות "בן זקונים הוא" יוצא בגמטריא "רחל בלאה" עם הכולל (פני דודי' להחיד"א פרשת וישב על הפסוק וישראל אהב את יוסף' אות ד ד"ה ע"ד אפשר). **וכך היה ביוסף הצדיק שני כוחות כי בא גופו משורש שתי נשים צדקניות רחל ולאה** (ארצות החיים' לר' חיים פלאגלי דרוש ח ד"ה האמנם עפ"י האמור אתי שפיר) **ועל ידי כן היה יכול יוסף להיות שְׁטוֹנוֹ של עֲשׂו הרשע** (ראש דודי' להחיד"א פרשת וישלח ד"ה וז"ש ויהי כאשר ילדה רחל) **וכפי שנאמר 'וְהָיָה בֵּית יַעֲקֹב אֵשׁ וְבֵית יוֹסֵף לְהִבָּה וְבֵית עֲשׂו לְקֵשׁ'** (עובדיה א, יח). ולכן כשנולד יוסף שהיה שְׁטוֹנוֹ של עֲשׂו, בטח יעקב בהקב"ה ורצה לצאת מביתו של לבן שנאמר "וַיְהִי כַּאֲשֶׁר רָלְדָה רַחֵל אֶת יוֹסֵף וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל לְבָן שְׁלַחְנִי וְאַלְכָה אֶל מְקוֹמִי וְלֶאֱרָצִי" (רשימי בראשית ל, כח).

ומטעם זה גם ניתנה הבכורה ליוסף שנאמר 'וּבְנֵי רְאוּבֵן בְּכֹר יִשְׂרָאֵל כִּי הוּא הַבְּכוֹר וּבְחַלְלוּ יְצוּעֵי אֲבִיו נִתְּנָה בְּכֹרְתוֹ לְבְנֵי יוֹסֵף בֶּן יִשְׂרָאֵל וְלֹא לְהַתְיַחֵשׁ לְבְּכֹרָה: כִּי הַיְהוּדָה גִּבֹר בְּאֶחָיו וְלִגְנִיד מִמֶּנּוּ וְהַבְּכֹרָה לְיוֹסֵף' (דברי הימים א' ח, א-ב) **וזה לפי שהיה בו כוח שתי האימהות לאה ורחל, בשונה מכל שאר האחים** (ראש דודי' פרשת וישלח ד"ה ויתבאר בזה מאמרם). **ועל כן יהודה שהיה בנה של לאה אמר על מכירת יוסף "לִכְנֹ וְנִמְכְּרֵנוּ לְיִשְׁמָעֵאלִים וְנִדְּנוּ אֶל תְּהִי בֹו כִּי אֶחָינוּ בְּשָׂרֵנוּ הוּא וַיִּשְׁמַעֵנוּ אֶחָיו"** (בראשית לו, כז) **שכפל הלשון לומר להם שהוא 'אֶחָינוּ' מצד האב, אך גם 'בְּשָׂרֵנוּ הוּא' כי נוצר בבטן לאה אמם, ואם כן הרי שהם השבטים הקדושים ויוסף בשר אחד וראוי לרחם עליו ביותר.** "וַיִּשְׁמַעֵנוּ אֶחָיו" – ששמעו והבינו את נועם ש"ח דברי יהודה להגביר הרחמים עליו כי עיקרו היה מלאה אמם (פני דודי' להחיד"א פרשת ויחי על הפסוק ישמעון ולוי אחים. וראה 'משך חכמה' לר' מאיר שמחה הכהן בפרשת וישב על הפסוק וידנו על תחי בו).

כל איש ישראל יכול להינצל מעין הרע על ידי שיאמר "אנא פלוני בר פלוני מזרעא דיוסף קאתינא דלא שלטא ביה עינא בישא" (ראה גמי ברכות דף נה ע"ב) שפירושו 'אני פלוני בן פלוני מזרעו של יוסף באתי, שלא שולט בו עין הרע'. והטעם שאין בדברים אלו שקר, **כי יוסף הצדיק נוצר בבטן לאה והיה עם איזה זמן ולקח מהארת לאה ואחר כך הלך לבטן רחל, ונמצא שיש לו כוחות מלאה ורחל, ומצד זה יכול כל איש ישראל לומר שהוא בא מזרעו של יוסף.** ולזה רמז יעקב בברכתו "בֶּן פְּרִת יוֹסֵף בֶּן פְּרִת עֲלֵי עֵין בְּנוֹת צַעֲדָה עֲלֵי שׁוּר" (בראשית מט, כב), "בֶּן פְּרִת יוֹסֵף" – שהוא פרה ורבה ואין עין הרע שולט בו. ולא רק יוסף וזרעו אלא אפילו מי שאינו משבטו לכן אמר שוב "בֶּן פְּרִת" בלשון סתם, כי מועיל לכל איש ישראל "עֲלֵי עֵין" להצילו מעין הרע. ומה שזה מועיל אף למי שאינו משבטו הוא משום "בְּנוֹת" כלומר שיש לו כוח שתי הבנות לאה ורחל, שהרי הוא נוצר בבטן לאה ונולד מרחל. ולא היה **שהלכה בעצה לתת את יוסף הנקרא "עֲלֵי שׁוּר" לרחל, כדי שלא תהיה גרועה מבלהה וזלפה.** אך מכל מקום צריך שהאיש יאמר בפיו ממש את הנוסח "אנא פלוני בר פלוני מזרעא דיוסף קאתינא דלא שלטא ביה עינא בישא" כיון שבפועל הוא משבט אחר (ידבש לפי להחיד"א מערכת ע אות יט עין הרע ד"ה ואפשר לרמוז).

רחל ידעה שמטרת ההחלפה היא על מנת שיהיה לה לפחות שני בנים ושכך לא תפחת משאר האימהות השפחות, **ועל כן היא קראה לבנה בשם "יוסף" על מנת שיוסיף לה ה' בן אחר** (מגלה עמוקות' פרשת וישב ד"ה אופי ד' איתה בוזחה) שנאמר "וַיִּתְּאֶמֶר אֶסָף אֶלְהִים אֶת חַרְפְּתִי: וַיִּתְּקֶרָא אֶת שְׁמוֹ יוֹסֵף לְאֹמֶר יוֹסֵף יְהִי" (בראשית לו, כג-כד), "אֶסָף אֶלְהִים" – שדווקא הוא אסף, לפי שלו לבדו ידוע הדבר שהתחלף זכר בנקבה. ועוד אמרה רחל "יוסף יְהִי" ל"י" – שביקשה כי יוסיף ה' דווקא לה בן אחר, כלומר שגם הורתה וגם לידתה יהיה עם בן זכר ולא כמו אצל יוסף שהתחלף לה מאחותה לאה (יב אריה' על התורה לר' אריה לייב האשקי פרשת ויצא אות כד). אך למעשה לא היה ברחל עוד כוח רוחני להביא בן נוסף כמו לאה בלהה וזלפה שהביאו כל אחת לפחות שני בנים. וזה היות שאת כל הכוח הרוחני שהיה בה כדי להביא שני ילדים לעולם היא כבר נתנה בשניים שהיו בתוכה – בדינה שנוצרה בבטנה לפני שעברה ללאה וביוסף שעבר אליה. ולכן כדי להביא את בנימין לעולם היא היתה צריכה למסור לו את רוחה העצמי ועם לידתו למות (פני דודי' להחיד"א פרשת וישלח ד"ה ויש לחקור בזה ויעישי כי פישטנו מפני עומק הדברים).

אמתלאי התגלגלה בדינה ונטהרה מטומאתה על ידי שכם בן חמור

תרח אבי אברהם היה עם אשתו אמתלאי בת פְּרָנְבוּ בימי נידתה. לכן נשמות שניהם היו צריכים להתגלגל כדי להסיר מהם את זוהמת הנידה שדבקה בהם. וכך אמתלאי בת כרנבו באה בגלגול דינה. והסימן לגלגול של אמתלאי הוא שאותיות ה'נידה' שהיה בה התהפך בגלגול הבא לשמה 'דינה' (ליקוטי תורה' להארי"ז פרשת איוב ד"ה ידע כי ועישי לבני מירוק עונו של תרח על די גלגולו באיוב, ידבש לפי להחיד"א מערכת א, כב, 'חומת אנך' להחיד"א פרשת וישלח אות ז בשם הארי"ז ז"ל). ועוד נרמז בפסוק "וַתִּצָא דִּינָה בַת לְאָה" (בראשית לו, א) שהוא ראשי תיבות 'ואשת תרח צירוף אמתלאי דינה בגלגול תחזור לתקן את המעות'. וכן נרמז בפסוק "וַיַּעֲשֶׂה אֶת אַחֻתָּנוּ" (בראשית לו, א) שהוא ראשי תיבות 'יהו"ה עשה שתהיה האשה אשת תרח אמתלאי חוזרת ועושה תיקון נדה וחטאתה' (חידרי בטן' בחלק קונטרס' עט רצון להחיד"א היוצא על פי כ"י פרשת וישלח אות א) (להרחבה על חומרת טומאת הנידה ראה אחד ממאמריו לפרשת מצורע – 'חומרת טומאת הנידה').

כאשר שכם בן חמור החוי מהעיר שכם (עפ"י 'חומת אנך' להחיד"א פרשת לך אות ד) היה עם דינה הוא שאב ממנה את 'זוהמת הנידה', והיא נטהרה מטומאתה בסוד "וְאִם שָׁכַב יִשְׁכַּב אִישׁ אִתָּהּ וְתָהִי נִדְתָה עֲלָיו" (בראשית לו, כד) (ליקוטי תורה' להארי"ז פרשת איוב ד"ה ידע כי, 'חומת אנך' להחיד"א פרשת וישלח אות ז ד"ה אמנם יתישב הכלי בשם הארי"ז ז"ל) ושכם נעשה כמו ישעיה לעזאזל' אשר נושא עליו את כל עוונות ישראל (זרע משושן' על התורה לר' משושן נחמני פרשת בלק דף קא ע"ב ד"ה מה אקוב, עפ"י 'חומת אנך' להחיד"א פרשת וישלח סוף אות ז ד"ה אמנם כיון). **וכך כלפי חוץ היה נראה ששכם נטהר, אך לפי האמת אדרבה על ידי זה נטהרה ביותר ששכם שאב ממנה את כל זוהמת הנידה ואילו היא דינה שהיתה גלגול אמתלאי בת כרנבו, שנטהר דינה, ודווקא על ידי גוי כנעני שלא שומר נידות כנגד מה שהיא קלקלה בנידתה** (נצמח דוד' למחבר שו"ת 'בית דוד' חלק ב' כי זה היה שבח לדינה הצדקת (חומת אנך' להחיד"א פרשת וישלח סוף אות ז ד"ה אמנם כיון). שמעון בנו של יעקב אבינו ידע את הסוד הזה, לכן הוא לקח את דינה לאשה אחרי המעשה של שכם בן חמור (עמודיה שבעה' לר' בצלאל הדרשן עמוד השלישי פרק טז).

דינה זכתה ונטהרה מהטומאה שאחזה בה בגלגולה הקודם של אמתלאי בת כרנבו. וזה הטעם שמכל בנות הארץ חשק שכם דווקא בבת יעקב שנאמר "וַתִּדְבֹק נַפְשׁוֹ בְּדִינָה בַת יַעֲקֹב וַיֶּאֱהַב אֶת הַנַּעֲרָה עַל יֵב הַנַּעֲרָה" (בראשית לו, א) **כי מה' יצא הדבר על מנת שתיטהר דינה מטומאת הנידה** (מגלה צפונות' לר' אליהו חתן מאיתמור מחבר 'שבט מסרי' חלק א' פרשת וישלח ד"ה ובוה יבן), ודווקא על ידי גוי כנעני שלא שומר נידות כנגד מה שהיא קלקלה בנידתה (נצמח דוד' למחבר שו"ת 'בית דוד' חלק ב' ספר איוב ד"ה האמנם בנין תחילה). **וכך נמצא כי המעשה של שכם בן חמור היה טובה גדולה לדינה בת יעקב** (יב אריה' לר' יהודה אריה לייב האשקי פרשת מקץ אות ז סוף ד"ה ולפי זה שמעתי.

וראה ביבין יהודיעי לר' יוסף חיים מחבר 'בן איש חי' על בבא בתרא פרק א דף טו ד"ה 'ויבשר ממאמרי רז"ל' מה עוד גרס המעשה הזה שהיה עם דינה). ואברהם בנה של אמתלאי כבר התפלל על זה שבשכם יהיה תיקון לאמו שנאמר 'וַיַּעֲבֹר אַבְרָם בְּאֶרֶץ עַד מְקוֹם שְׁכָם' (בראשית יב, 1). וַרְמָז לַכֵּךְ בְּתִיבוֹת "עַד מְקוֹם שְׁכָם" שעם הכולל יוצאות בגמטריא 'לתקן אִם' (חומת אנ"ך' להחיד"א פרשת לך לך אות ד').

אמנם הס"מ חשב ההיפך שכאשר שכם בן חמור יראה את דינה ויהיה עמה הוא יביא לפגימתה, וזוה תיהרס שלימותו של יעקב אבינו שהיה שלם בכל יוצאי חלציו (ראה גמ' פסחים דף נו ע"א). **לכן יש מאה שלשים ואחת אותיות בפסוקים המתארים את מעשה דינה והם "וַתֵּצֵא דִּינָה בַת לְאָה אִשְׁרָאֵל וַלְדָה לַיַּעֲקֹב לְרֵאוּת בְּבָנוֹת הָאֶרֶץ: וַיֵּרָא אֹתָהּ שְׁכָם בֶּן חַמּוֹר הַחִיטִי נָשִׂיא הָאֶרֶץ וַיִּקַּח אֹתָהּ וַיִּשְׁכַּב אִתָּהּ וַיַּעֲנֶה: וַתִּדְבַּק נַפְשׁוֹ בְּדִינָה בַת יַעֲקֹב וַיֵּאָהֵב אֶת הַנַּעֲרָ וַיְדַבֵּר עַל יָד הַנַּעֲרָ"** (בראשית לד, א-ג). ומספר זה יוצא בדיוק גמטריא שמו המלא של הס"מ כלומר 'סמא"ל', וזה על מנת לרמוז שהוא בא להכשיל את דינה. אך למעשה נמצא היפך כוונתו, שבזכות המעשה הזה נטרה דינה מכל טומאתה ומיטת יעקב אבינו נעשתה שלימה (יסמוכים לעד' למחבר 'שבט מוסר' פרשת וישלח ד"ה העולה). וכן נרמז דבר זה בפסוק "וַתֵּצֵא דִּינָה בַת לְאָה אִשְׁרָאֵל וַלְדָה לַיַּעֲקֹב" (בראשית לד, א) שסופי חמש התיבות הראשונות שוות לגמטריא של שתי התיבות 'סמא"ל' ו'לילי'ת' יחד, כדי לרמוז שהמעשה נעשה מצד הס"מ ואשתו לילי'ת' (מעשה חשבי לר' שמעון הכהן מגירבא פרשת וישלח על הפסוק 'ותצא דינה').

אחרי ששכם בן חמור היה עם דינה פעם אחת הוא פרש ממנה, לפי שדינה תוקנה וסרה טומאתה. ולא שהוא ידע אבל מזלו ידע (חומת אנ"ך' להחיד"א פרשת וישלח אות ז, 'כבר לאדן' להחיד"א מסכת סופרים פרק כא). לכן כותבת התורה על מה שעשה שכם בן חמור לדינה "וַיִּשְׁכַּב אִתָּהּ וַיַּעֲנֶה" (בראשית לד, א) כאשר "וַיַּעֲנֶה" פירושו שעינה ומנע ממנה ביאות אחרות (גמ' יומא דף עז ע"ב). כי דינה היתה מתאוה לשכם בן חמור (רש"י על גמ' יומא דף עז ע"ב ד"ה מביאות אחרות) אף שהיה משוקץ ומטונף, כי רצתה על ידי כן להעביר לו עוד טומאה וזוהמה. אך ה' מנע זאת ממנה (חומת אנ"ך' להחיד"א פרשת וישלח אות ז ד"ה אמנם בהיות) והוא לא היה עמה (רש"י גמ' יומא דף עז ע"ב ד"ה מביאות אחרות) **לפי שכבר עברה כל הטומאה ולא נשאר עוד מה להסיר ממנה** (חומת אנ"ך' פרשת וישלח אות ז, 'כבר לאדן' מסכת סופרים פרק כא). וה' עשה זאת על ידי שנתן במחשבתו של שכם לא להתקרב אליה. וזה הטעם שאמר רבותינו שמעשה לקיחת דינה בדרך קלקול בא ליעקב כעונש על שהחביא את דינה מפני עשו הרשע (ראה רש"י בראשית לב, כג), כי עשו הרשע היה יכול לשאוב ממנה את כל זוהמתא בדרך היתר של נישואין וזה היה תיקונה, ואחר כך אפשר שהיא היתה משיבה אותו למוטב. לכן כעונש בא דבר זה אליה בדרך קלקול על ידי שכם (חומת אנ"ך' להחיד"א פרשת וישלח אות ז ד"ה אמנם יתשם).

כשכל העולם כולל השבטים שמעו את המעשה שהיה בין דינה אחותם לשכם בן חמור, הם סברו שנטמאה דינה בת יעקב. אך יעקב אבינו הבין את סוד הענין ושמה בליבו שבזה התקיימה הבטחת ה' שמיטתו תהיה 'שלימה' (ראה גמ' פסחים דף נו ע"א), ושומר את הדבר בליבו שנאמר "וַיַּעֲקֹב שָׁמַע כִּי טָמְאָה אֶת דִּינָה בְּתוֹ וּבְנֵיהּ הָיוּ אֶת מִקְנֵהוּ בַּשָּׂדֶה וְהַחֲרָשׁ יַעֲקֹב עַד בְּאֵם" (בראשית לד, ה) (עמודיה שבעה: לר' בצלאל הדרשן עמוד השלישי פרק טו) **כי לא רצה לומר זאת לאף אדם לבד מבניו** (זרע שמשון פרשת בלק דף קכא ע"ב ד"ה מה אקוב). וכשבאו בניו מן השדה יעקב גילה להם את הדבר. לכן אמרו האחים "הַכְּזוֹנָה יַעֲשֶׂה אֶת אַחֲוָתֵינוּ" (בראשית לד, ה) **בכ"ף הדמיון** כי למעשה היא לא היתה מקולקלת כלל, אלא רק נראתה כך למראית העין (עמודיה שבעה: לר' בצלאל הדרשן עמוד השלישי פרק טו) של שאר האנשים (נפ"י יכ"ס שלמה: לר' שלמה טוביאנה מונוסי פרשת וישלח ד"ה ויענו בני יעקב). ועל אף שהשבטים הבינו שמעשה זה הוא מפלאות תמים דעים, עם זאת היה צר להם שבא בדרך זו. לכן יש בתיבה "הַכְּזוֹנָה" טעם 'זקף גדול' להורות על חרון אפם (חדרי בטן בחלק קונטרס עט צנזן' להחיד"א היוצא על פי כתי"י פרשת וישלח אות א).

השבטים אמנם ידעו שדינה לא נטמאה אך הם רצו להגדיל את חומרת המעשה לכן נאמר "וַיַּעֲנֶה בְּנֵי יַעֲקֹב אֶת שְׁכָם וְאֶת חַמּוֹר אֲבֵיהֶם בְּמִרְמָה וַיְדַבְּרוּ אִשְׁרָאֵל טָמְאָה אֶת דִּינָה אֶחָתָם" (בראשית לד, ו). ומטעם זה נאמר שהיה "בְּמִרְמָה" (נחל קדומים' להחיד"א וישלח אות יב ד"ה ותצא דינה, ספר 'מעשה חשבי לר' שמעון הכהן מגירבא פרשת וישלח על הפסוק ותצא דינה) **כי מה שהם אמרו שטימא אותה היה בעצם "מִרְמָה" שהרי באמת זה היה לטובתה ואילו לשכם זה היה רעה שהוא שאב ממנה את כל הזוהמא** (ילב אריה' פרשת מקץ אות ו). ונרמז בתוך הפסוק בתיבה "אִשְׁרָאֵל" שהוא כנגד "הַאֲשֻׁרִי" שהיה כביכול לשבטים על שאחותם נעשתה סולת ברורה מכוח המעשה (יכ"ס שלמה: לר' שלמה טוביאנה פרשת וישלח ד"ה ויענו בני יעקב). ועם זאת השבטים התעצבו לליבם, כי העולם אז (מגלה צפונות' למחבר 'שבט מוסר' חלק א' פרשת וישלח ד"ה אומנם בהיות בשדה) וכן כל הדורות הבאים שלא ידעו את סוד הדבר יאמרו "בְּנִלְהָ עֲשֶׂה בְּיַשְׁרָאֵל" (זרע שמשון לר' שמשון נחמני פרשת בלק דף קכא ע"ב ד"ה מה אקוב) כפי שנאמר "וּבְנֵי יַעֲקֹב פָּאוּ מִן הַשָּׂדֶה כְּשִׁמְעִם וַיַּעֲצֵבוּ הָאֲשֻׁרִים וַיַּחֲרֵם לָהֶם מֵאֵד כִּי נִבְלָה עֲשֶׂה בְּיַשְׁרָאֵל לְשָׁכַב אֶת בַּת יַעֲקֹב וְכֵן לֹא יַעֲשֶׂה" (בראשית לד, ז) ולפי דעתם היה ראוי שהמעשה ייעשה בסתר ולא בגלוי (מגלה צפונות' למחבר 'שבט מוסר' חלק א' פרשת וישלח ד"ה אומנם בהיות בשדה).

שמעון ולוי קמו והרגו באנשי שכם שנאמר "וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְּהִיזְתָּם כְּאֲבֵים וַיִּקְחוּ שְׁנֵי בְנֵי יַעֲקֹב שְׁמֵעוֹן וְלֵוִי אַחֵי דִינָה אִישׁ חַרְבּוֹ וַיָּבֹאוּ עַל הָעִיר בָּטַח וַיַּהַרְגוּ כָּל זָכָר: וְאֶת חַמּוֹר וְאֶת שְׁכָם בְּנוֹ הָרְגוּ לְפִי חַרְבּוֹ וַיִּקְחוּ אֶת דִּינָה מִבְּיַת שְׁכָם וַיֵּצְאוּ: בְּנֵי יַעֲקֹב פָּאוּ עַל הַחֲלָלִים וַיָּבֹאוּ הָעִיר אִשְׁרָאֵל טָמְאָה אֶחָתָם" (בראשית לד, כה-כז). ועל כך יעקב אבינו גער בהם ואמר "עַכְרָתְם אֶתִּי לְהַבְאִישְׁנִי בְּלִשָׁב הָאֶרֶץ" (בראשית לד, ט) **לפי שלא היה לכם רשות להרוג אותם, שהרי אדרבא שכם בן חמור עשה לנו טובה שעל ידי כן נתקנה דינה ויצאה ממנה הזוהמא.** אך שמעון ולוי השיבו "הַכְּזוֹנָה יַעֲשֶׂה אֶת אַחֲוָתֵינוּ" (בראשית לד, ז) **כלומר יש לנו זכות להרוג אותם מצד חילול ה' והבזיון שהוא עשה לאחותנו, שהרי הבריות יאמרו "פלונית מקולקלת היא!" אף שלמעשה היא נתקנה על ידי כן כדבריד' (מעשה חשבי לר' שמעון הכהן מגירבא פרשת וישלח על הפסוק 'ותצא דינה בת לאה').**

יעקב אבינו הזכיר את עוונם של שמעון ולוי כאשר אמר "שְׁמֵעוֹן וְלֵוִי אַחִים כְּלִי חֶמְסִי מִכְרִיתֵיהֶם: בְּסֻדָּם אֶל תְּבֹא נַפְשִׁי בְּקִהְלָם אֶל תַּחַד כְּבִדִּי כִּי בְּאֶפְסֵי הָרְגוּ אִישׁ וּבְרָצְנָם עָקְרוּ שׁוֹר" (בראשית מט, ה-ו). **כי עוונם בהריגת שכם בן חמור היה על שהלכו אחרי הדברים הנראים לעיני הבריות שנאמר "כִּי בְּאֶפְסֵי הָרְגוּ אִישׁ", אף שהם היו צריכים ללכת אחרי הדברים המסורים ללב** (זרע שמשון לר' שמשון נחמני פרשת בלק דף קכא ע"ב ד"ה מה אקוב). והוסיף יעקב לומר ששמעון ולוי היו "אַחִים" לדינה (בראשית רבה: ח, ה) ומסרו עליה את נפשם אף שלא גדלה בבטן אמם לאה ורק נולדה ממנה, ואילו על יוסף שנוצר וגדל בבטן לאה אמם ורק נולד מרחל, הם לא ריחמו (חומת אנ"ך' להחיד"א פרשת ויחי על הפסוק 'שמעון ולוי אחים' ד"ה במדרש אהרן, ויוסף אברהם' לר' אברהם פאלאני מערכת יוד אות ג בשם החיד"א) ולא היו לו "אַחִים" (בראשית רבה: ח, ח). **ואדרבא היה ראוי שהשבטים ירחמו על יוסף יותר מאשר על דינה, שהרי יוסף הוא ממש אחיהם בן לאה ורק הוחלף עם דינה** (חומת אנ"ך' להחיד"א פרשת ויחי על הפסוק 'שמעון ולוי אחים' ד"ה במדרש אהרן).

אסנת שהיתה בתם של דינה ושכם בן חמור ירדה למצרים על ידי מלאך

בהיות דינה בגיל שמונה שנים וחודש (רבינו בחיי' בראשית לד, ג. וראה דעה אחרת במסכת סופרים' סוף פרק כא) **נולדה לה בת משכם בן חמור** (מסכת סופרים' בסוף פרק כא) **ובה נשמה קדושה** (שער הפסוקים' להאר"י ז"ל פרשת וישב על הפסוק 'ויסוף הורד מצרימה' ד"ה גם בזה תבין). **והיא נקראה בשם 'אסנת', כאשר בשמה נרמזו טהרתה של דינה אמה שהיתה לגלוג אמתלאי בת כרנבו אמו של אברהם אבינו, כי 'אסנת' הוא ראשי תיבות 'אמתלאי סיגי נדתה תיקנה'** (חומת אנ"ך' פרשת מקץ אות ז על הפסוק 'ויתן לו את אסנת'). **ויעקב אבינו רצה לפרסם כי אין פגם בבתו, לכן הביא 'ציץ'** (פירוש יולא עד אלא' לרב אליהו הכהן למחבר 'שבט מוסר' על פרקי דרבי אליעזר פרק לח) **מזהב** (מדרש אגדה' פרשת מקץ מא ד"ה נער עברי) **וכתב עליו שם קודש** (ספר 'רוזאל המלאך' דף ו ע"ב טור א ד"ה ולפי שלא יצא, 'ילקוט ראובני' פרשת וישלח ד"ה בספר 'יעריה', פירוש יולא עד אלא' על פרקי דרבי אליעזר פרק לח) **כפי שהיה כתוב בציץ של הכהן גדול 'קודש לה', והוא שם את הציץ על בתה של דינה** (פירוש יולא עד אלא' על פרקי דרבי אליעזר פרק לח).

כיון שסגולת ה'ציץ' שהיה אצל הכהן גדול בבית המקדש הוא לשנות את פניו של בעל עבירה, לכן בראות האנשים כי ה'ציץ' נמצא על הבת של דינה ועם כל זאת אין פניה מוריקות – אז ידעו כולם למפרע שמעשה דינה היה מאת ה'. כי אם באמת בתה של דינה היתה נולדת בטומאה ובדרך קלקול

של אמה, אז היה ראוי שפניה יהיו מוריקות מחמת הציץ התלוי (פרוש יולא עוד אלא: על פרקי דרבי אליעזר פרק לח) **על צווארה** (עפ"י 'חומת אגן' להחיד"א פרשת מקץ אות ז' ד"ה ויתן לו את אסנת: מהרב 'צידה לדרך' בשם המדרש). **ויעקב הוסיף וכתב על הטס גם את מה שאירע עם שכם בן חמור ואת מעשה לידת הבת של דינה** (ומדרש אגדה: פרשת מקץ מא ד"ה נער עברי), **וכן כתב עליו "כל המידבק בזו הרי זה כאילו נדבק בזרעו של יעקב"** (שפתי כהן על התורה: פרשת ויחי ד"ה האלוקים, 'בבול בנימין' על התורה לר' בנימין הכהן חלק ג' דרוש יב לפרשת ויחי ד"ה כו ע"ב ד"ה וילחיתו כי אין מוקדם ומאוחר: בשם האר"י ז"ל), והכוונה לומר שהיא בת בתו של יעקב (עפ"י 'חומת אגן' להחיד"א פרשת מקץ אות ז' ד"ה ויתן לו את אסנת: מהרב 'צידה לדרך' בשם 'המדרש' שדבר זה הבין יוסף כאשר הסתכל בסט).

מעשה זה של דינה ושכם בן חמור היה נראה זר לעיני כל מי שלא בא בסוד ה', שהיו תמהים איך התגלגל כך לבתו של יעקב הבחיר שבאבות (ולא עוד אלא למחבר שבת מוסר בפירושו על מסכת סופרים דף מח ע"ב טור ב"ה אך אכתוב לך). לכן השבטים רצו להרוג את הבת של דינה (פרקי דרבי אליעזר: פרק לח ד"ה ואמרו בני ישראל, 'חומת אגן' להחיד"א פרשת מקץ אות ז' ד"ה ויתן לו את אסנת: מהרב 'צידה לדרך' בשם המדרש) על מנת שלא יגידו אחרים שיש קלקול בבית יעקב. **מטעם זה יעקב אבינו שילח את אסנת מביתו** (פרקי דרבי אליעזר: פרק לח ד"ה ואמרו בני ישראל) **כדי להצילה** (פרוש מהר"י על 'פרקי דרבי אליעזר' פרק לח ד"ה להרגם), **והניחה בתוך שיח ה'סנה' שבגינה היא גם נקראה בשם 'אסנת'** (רבינו בחיי בראשית פרק מא, טו). **ומחמת השם הקדוש שכתב יעקב אבינו על גבי הטס אשר היה נתון על צווארה, לא קרב אליה אף אדם** (שפתי כהן על התורה: פרשת ויחי ד"ה בנות צעדה). **ואז מיכאל המלאך לקח אותה למצרים יחד עם הטס שעליה** (פרקי דרבי אליעזר: פרק לח, ספר 'זויל המלאך' דף ו' ע"ב טור א' ד"ה ולפי שלא יצא) **כדי שתגדל שם, ותתכונן לקראת בואו של יוסף שיוכל לשאת אותה לאשה** (ומדרש אגדה: פרשת מקץ מא ד"ה נער עברי).

אסנת גדלה בביתו של פוטיפר והתחתנה עם יוסף שהיה במצרים

באותו היום שהושלכה אסנת במצרים על ידי המלאך, יצא פוטיפר לטייל ומצא אותה בוכה. הוא הסתכל על הטס שעליה והבין כי היא שייכת למשפחה חשובה, והולוכה לביתו (ומדרש אגדה: פרשת מקץ אות מא ד"ה נער עברי). ואז אשת פוטיפר שהיתה עקרה גידלה אותה כמו בת (ילקוט דש"י ערך יעקב דור שבמינו אות קטג). **ובזמן שאסנת היתה בביתו של פוטיפר, היא לא היתה נראית לעיני בזכות השם הקדוש שהיה חקוק בטס שעליה. וכך אסנת היתה שמורה וסמויה בכל אותה העת** (שפתי כהן על התורה: פרשת ויחי ד"ה בנות צעדה). וכשעבר יוסף בכל ארץ מצרים, כל אחת היתה זורקת לו חפץ או תכשיט שביט עליה, וגם אסנת זרקת לו את טס הקמיע שהיה בצווארה. **וכשראה יוסף את הטס הבין שהיא מזרע יעקב אבינו ולקח אותה לאשה**. יוסף לא חשש שאסנת ממזרת על אף היותה בגדר 'אסופית' המרחוב ללא ידיעה מי אביה או אמה, שיש בה חשש לממזרות, וזה משום שהיה עדין עדות לייחוסה ליעקב אבינו. וקמיע מעין זה הנמצא אצל האדם מוריד מהנושא אותו את השם של 'ספק ממזר' (ראה שו"ע אבן העזר סימן ד' סוף לא) (ביאור הרד"ל על פרקי דרבי אליעזר פרק לח אות יב ד"ה ושלחה והלכה לה, ביאור יבית הגדול – ביאור המספיק: על פרקי דרבי אליעזר פרק לח ד"ה מה עשה יעקב).

על מנת שהשבטים בני יעקב לא יתחתנו עם עמי הארצות, כל שבת ושבת נולד עם תאומתו ונשא אותה לאשה, למעט יוסף שלא נולד עם תאומה (פרקי דרבי אליעזר: פרק לו ד"ה רבי אליעזר אומר). אמנם כיון שיוסף ודינה התחלפו בבטן אמם, כאשר יוסף עבר מבטן לאה אל בטן רחל, ודינה עברה מבטן רחל לבטן לאה, **אז נמצא ששניהם היו ב'בטן אחת' והיתה דינה ראויה להיות 'תאומתו' של יוסף**. אך משום שדינה היתה צריכה לעשות את התיקון על ידי שכם בן חמור, לכן לא היה שייך עוד שיוסף ייקח את דינה ונכנסה במקומה אסנת בתה (יולא עוד אלא: לר' אליהו הכהן האימרי מחבר 'שבט מוסר' על פרקי דרבי אליעזר פרק לח סוף ד"ה 'מורבב קדושת הענין ונייח' שבדברי הפלאים), **שהיא היתה בת זוגו של יוסף** (שער הפסוקים: האר"י ז"ל פרשת וישב על הפסוק 'יוסף חרד מצרימה' ד"ה גם בזה תבין) **וראויה להיות אשתו** (פרקי דרבי אליעזר: פרק לו ד"ה רבי אליעזר אומר, 'פרקי דרבי אליעזר' פרק לח ד"ה וירד מיכאל).

והיה ראוי גם מצד יוסף לקחת את אסנת לאשה, לפי שהוא השאיר 'רושם' בבטן לאה שממנו נגרם שהושפעה דינה כאשר היא באה לתוך בטן לאה במקומו ונעשתה 'יצאנית'. ונמצא כי מכוחו של יוסף יצאה דינה מביתה וקרה לה כל המעשה עם שכם, שבעקבותיו נולדה לה בתה אסנת. **לכן יוסף נשא עתה את אסנת לאשה** (ראש דוד' להחיד"א פרשת וישלח ד"ה ויתבאר בזה מאמרם, 'חומת אגן' להחיד"א פרשת מקץ אות ז' על הפסוק 'ויתן לו את אסנת'). **ויוסף ידע ברוח הקודש שמלאך הביא את אסנת מהסנה עד לאשת פוטיפר משום שהיא בת זוגו, ולכן נשא אותה לאשה**. יוסף גם ידע שהיא כשרה כפי שרמוז בשמה 'אסנת' שהוא גמטריא התיבות 'בת מדינה', כלומר שהיא כשרה ואין להשיג באביה שכם בן חמור, וכאילו הוא איננו. ועוד יוסף גם בדק בשמה 'אסנת' וראה שהוא גמטריא 'אשרי', ללמד ש'אשרי' האדם שייקח אותה לאשה (חומת אגן: פרשת מקץ אות ז' על הפסוק 'ויתן לו את אסנת').

כאשר יוסף הצדיק הביא את בניו אפרים ומנשה לפני יעקב אביו שיברכם, הסתפק יעקב אבינו שמא יוסף נשא לאשה בת נכר, והילדים שלו אינם שייכים לזרעו. אז הראה לו יוסף את **תופתו שעליהם היו תתומים שני גרים שגייר יוסף במצרים על מנת שיוכל לקדש את אסנת כדת, וכן הראה לו את הטס של אסנת**. ועל כך נאמר 'ויאמר יוסף אל אָבִיו בְּנֵי הַסֵּם אֲשֶׁר נָתַן לִי אֱלֹהִים בְּנֵהוּ וַיֹּאמֶר קָחֶם נָא אֵלַי וַאֲבָרְכֶם' (בראשית מח, טו), **"בְּנֵהוּ" – הכוונה לכתובה של יוסף ואסנת** (בעלי ברית אברהם: לרבי אברהם אוולאי פרשת ויחי ד"ה מצאתם) **וגם לאותו פֶּתָב שכתב יעקב אבינו לאסנת** (יקהילת קולת: ערך 'אס' ד"ה אסנת בת פוטיפר, זרע משושי פרשת ויחי דף מט ע"א ד"ה פסוק ראה פינד, 'בבול בנימין' על התורה לר' בנימין הכהן חלק ג' דרוש יב לפרשת ויחי ד"ה כו ע"ב ד"ה וילחיתו כי אין מוקדם ומאוחר), כי יוסף הראה ליעקב את הטס של אסנת ובו כתוב שמי שנדבק בה נדבק בזרע יעקב (רבינו בחיי בראשית פרק מא פסוק מו, 'בעלי ברית אברהם: לרבי אברהם אוולאי פרשת ויחי ד"ה מצאתם) ואז הסכים יעקב לברך את בניו של יוסף. ה' יראנו נפלאות מתורתו, אמן.

קוראים יקרים! אנו זקוקים לעזרתכם כדי שנוכל להמשיך את הדפסת העלון!

בחסדי שמענו עליונותיהן גבוהות מאוד בכל חודש. **לכן על מנת שלא נאלץ להוריד בכמות ההדפסה השבועית ויהיה בזה לצערנו הרב ביטול תורה של רבים**, אנו מבקשים את עזרתכם בהקדם. כל סכום יתקבל בברכה וישמש במלואו לויכוח הרבים. ניתן להקדיש לרפואה והצלחה, ולהבדיל לעילוי נשמה. אפשר להעביר תרומות בכל עמדת **"נדרים פלוס"** לקופת 'מטעמי תורת חיים' ולציין שזה עבור הדפסת העלוני. ניתן לשמוע על אמצעי תרומה נוספים בטלפון 052-7675933 או במייל alon.torat.haim@gmail.com תזכו למצוות!

נא להתפלל לרפואה שלמנו של הילדה מעינת בת נעמי קרן תחיי שתחזור בריאה ושלמה בכל אבריה וגידיה!

העלון לעילוי נשמת יחזקאל בן יהודית ז"ל ת.צ.ב.ה.
העלון מוכי לעילוי נשמת ברטה בלור בת טובה ז"ל ת.צ.ב.ה.
העלון על קולתו נשמת: אליהו בן יצחק ז"ל ת.צ.ב.ה.
העלון על קולתו נשמת: מאיר בן משה ז"ל, יונה בן שמואל ז"ל, ברטה בתיה בת מאיר ז"ל, חיים בן לוי ז"ל, מרים בת שמואל ז"ל ת.צ.ב.ה.

העלון על להצלתה וברכה של משה בן מרים אנה בת רוזה ז"ל וכל בני משפחתם
העלון על להצלתה וברכה של סופי בת אליזבתה ז"ל יאית בת סופי ז"ל מעינת בת ליאת ז"ל
העלון מוכי לזיווג הונו של ניר בן יהודית מרים ז"ל ודודיה בתחנה ז"ל שבת ישראלי ז"ל
העלון על קולתו נשמת: יניב בן יהודית מרים ז"ל גיא בן יהודית מרים ז"ל
ניתן לקבל את העלון בדוא"ל מגדי שבו, נא לשלוח בבקשה ל: alon.torat.haim@gmail.com

העלון על להצלתה וברכה של משה בן מרים אנה בת רוזה ז"ל וכל בני משפחתם
העלון על להצלתה וברכה של סופי בת אליזבתה ז"ל יאית בת סופי ז"ל מעינת בת ליאת ז"ל
העלון מוכי לזיווג הונו של ניר בן יהודית מרים ז"ל ודודיה בתחנה ז"ל שבת ישראלי ז"ל
העלון על קולתו נשמת: יניב בן יהודית מרים ז"ל גיא בן יהודית מרים ז"ל
העלון על להצלתה וברכה של משה בן מרים אנה בת רוזה ז"ל וכל בני משפחתם
העלון על להצלתה וברכה של סופי בת אליזבתה ז"ל יאית בת סופי ז"ל מעינת בת ליאת ז"ל
העלון מוכי לזיווג הונו של ניר בן יהודית מרים ז"ל ודודיה בתחנה ז"ל שבת ישראלי ז"ל
העלון על קולתו נשמת: יניב בן יהודית מרים ז"ל גיא בן יהודית מרים ז"ל

העלון על להצלתה וברכה של משה בן מרים אנה בת רוזה ז"ל וכל בני משפחתם
העלון על להצלתה וברכה של סופי בת אליזבתה ז"ל יאית בת סופי ז"ל מעינת בת ליאת ז"ל
העלון מוכי לזיווג הונו של ניר בן יהודית מרים ז"ל ודודיה בתחנה ז"ל שבת ישראלי ז"ל
העלון על קולתו נשמת: יניב בן יהודית מרים ז"ל גיא בן יהודית מרים ז"ל
העלון על להצלתה וברכה של משה בן מרים אנה בת רוזה ז"ל וכל בני משפחתם
העלון על להצלתה וברכה של סופי בת אליזבתה ז"ל יאית בת סופי ז"ל מעינת בת ליאת ז"ל
העלון מוכי לזיווג הונו של ניר בן יהודית מרים ז"ל ודודיה בתחנה ז"ל שבת ישראלי ז"ל
העלון על קולתו נשמת: יניב בן יהודית מרים ז"ל גיא בן יהודית מרים ז"ל

העלון על להצלתה וברכה של משה בן מרים אנה בת רוזה ז"ל וכל בני משפחתם
העלון על להצלתה וברכה של סופי בת אליזבתה ז"ל יאית בת סופי ז"ל מעינת בת ליאת ז"ל
העלון מוכי לזיווג הונו של ניר בן יהודית מרים ז"ל ודודיה בתחנה ז"ל שבת ישראלי ז"ל
העלון על קולתו נשמת: יניב בן יהודית מרים ז"ל גיא בן יהודית מרים ז"ל
העלון על להצלתה וברכה של משה בן מרים אנה בת רוזה ז"ל וכל בני משפחתם
העלון על להצלתה וברכה של סופי בת אליזבתה ז"ל יאית בת סופי ז"ל מעינת בת ליאת ז"ל
העלון מוכי לזיווג הונו של ניר בן יהודית מרים ז"ל ודודיה בתחנה ז"ל שבת ישראלי ז"ל
העלון על קולתו נשמת: יניב בן יהודית מרים ז"ל גיא בן יהודית מרים ז"ל

העלון על להצלתה וברכה של משה בן מרים אנה בת רוזה ז"ל וכל בני משפחתם
העלון על להצלתה וברכה של סופי בת אליזבתה ז"ל יאית בת סופי ז"ל מעינת בת ליאת ז"ל
העלון מוכי לזיווג הונו של ניר בן יהודית מרים ז"ל ודודיה בתחנה ז"ל שבת ישראלי ז"ל
העלון על קולתו נשמת: יניב בן יהודית מרים ז"ל גיא בן יהודית מרים ז"ל
העלון על להצלתה וברכה של משה בן מרים אנה בת רוזה ז"ל וכל בני משפחתם
העלון על להצלתה וברכה של סופי בת אליזבתה ז"ל יאית בת סופי ז"ל מעינת בת ליאת ז"ל
העלון מוכי לזיווג הונו של ניר בן יהודית מרים ז"ל ודודיה בתחנה ז"ל שבת ישראלי ז"ל
העלון על קולתו נשמת: יניב בן יהודית מרים ז"ל גיא בן יהודית מרים ז"ל

העלון על להצלתה וברכה של משה בן מרים אנה בת רוזה ז"ל וכל בני משפחתם
העלון על להצלתה וברכה של סופי בת אליזבתה ז"ל יאית בת סופי ז"ל מעינת בת ליאת ז"ל
העלון מוכי לזיווג הונו של ניר בן יהודית מרים ז"ל ודודיה בתחנה ז"ל שבת ישראלי ז"ל
העלון על קולתו נשמת: יניב בן יהודית מרים ז"ל גיא בן יהודית מרים ז"ל
העלון על להצלתה וברכה של משה בן מרים אנה בת רוזה ז"ל וכל בני משפחתם
העלון על להצלתה וברכה של סופי בת אליזבתה ז"ל יאית בת סופי ז"ל מעינת בת ליאת ז"ל
העלון מוכי לזיווג הונו של ניר בן יהודית מרים ז"ל ודודיה בתחנה ז"ל שבת ישראלי ז"ל
העלון על קולתו נשמת: יניב בן יהודית מרים ז"ל גיא בן יהודית מרים ז"ל

